

Geliş Tarihi (Received): 26.08.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 03.12.2024

Araştırma Makalesi / Original Research

Halk Sağlığı Hemşireliği Dersini Alan Öğrencilerin Kitle İletişim Araçları Aracılığıyla Sağlanan Sağlık Eğitimi Haberlerine Yönelik Tutumları

Attitudes of Students Pursuing Public Health Nursing Courses Towards Mass Media- Provided Health Education News

Canan BİRİMOĞLU OKUYAN¹

Esmâ AKGÜL²

Hilal NALBANT³

¹ Doç. Dr., Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, TÜRKİYE

² Arş. Gör., Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, TÜRKİYE

³ Öğrenci, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Sakarya, TÜRKİYE

Yazışmadan sorumlu yazar: Canan BİRİMOĞLU OKUYAN; email:cananbirimoglu@subu.edu.tr

Alıntı (Cite): Birimoğlu Okuyan C., Akgül E., Nalbant H. Halk Sağlığı Hemşireliği Dersini Alan Öğrencilerin Kitle İletişim Araçları Aracılığıyla Sağlanan Sağlık Eğitimi Haberlerine Yönelik Tutumları. YBH dergisi. 2024; 5(3): 36-49

*Bu çalışma 28-29.08.2024 tarihleri arasında 3rd International Eurasian Health Sciences Congress'de poster olarak sunulmuştur.

Özet:

Amaç: Bu çalışmada halk sağlığı hemşireliği dersini alan öğrencilerin kitle iletişim araçlarında yer alan sağlık eğitimi haberlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı türdeki bu çalışma bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümünde yapılmıştır. Araştırma verileri 2022-2023 eğitim öğretim yılı bahar döneminde öğrencilerin tanıtıcı özelliklerinin yer aldığı form ve Kitle İletişim Araçları Aracılığıyla Verilen Sağlık Eğitimi Haberlerine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $21,53 \pm 1,30$ olup %76,6'sı kadındır. Öğrencilerin tamamı sağlık bilgilerini internet üzerinden edinmekte ve bunun yanında bazıları dergi/televizyon/gazete gibi farklı araçları da kullanmaktadır. Öğrencilerin "gerçeklik" düzeyi tutum puanı $3,46 \pm 0,65$; "önem" düzeyi tutum puanı $3,48 \pm 0,56$ ve "genel tutum" puanı $3,47 \pm 0,52$ olarak bulunmuştur.

Sonuç: Çalışmamızda, hemşirelik öğrencilerinin kitle iletişim araçları arasında genellikle interneti tercih ettikleri, genel tutumlarının yüksek olduğu ve kitle iletişim araçları tarafından sunulan sağlık eğitimi haberlerini gerçekçi, anlamlı buldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca sağlık eğitiminde kullanılan kitle iletişim araçlarına güvendiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin medyada sunulan bilgilerin doğruluğunu eleştirel bir gözle değerlendirebilme becerisi kazanmaları önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Halk sağlığı hemşireliği; kitle iletişim araçları; sağlık eğitimi; hemşirelik öğrencileri.

Abstract:

Aim: This study aimed to determine the Attitudes of Students Pursuing Public Health Nursing Courses Towards Mass Media-Provided Health Education News.

Method: The nursing department of a state university was the site of this descriptive investigation. The research data were collected during the spring semester of the 2022-2023 academic year using a form that included the introductory characteristics of the students and the Attitude Scale Towards Health Education News Given through Mass Media.

Results: The average age of the students who participated in the study was 21.53 ± 1.30 , and 76.6% of them were female. All of the students obtained their health information on the internet, and a few of them also utilized other resources, such as periodicals, television, and newspapers. The students' "reality" level attitude score was 3.46 ± 0.65 , their "importance" level attitude score was 3.48 ± 0.56 , and their "general attitude" score was 3.47 ± 0.52 .

Conclusion: In our study, nursing students usually favour the internet among mass media; their attitudes have overall high and they view health education news supplied by mass media as realistic, significant. Additionally, they declared their confidence in the mass media employed in health education. It is important that students acquire the skills to critically assess the veracity of the information presented in the media.

Key Words: Public health nursing; mass media; health education; nursing students.

Giriş

Sağlıklı yaşam, bireylerin sağlıkları için sorumluluk almalarının ve sağlıklı davranışlarda bulunma kararları almalarının önemini vurgulamaktadır. Sağlığı geliştirme amacına ulaşmak için bireyler, sağlık ile ilgili bilgi ve becerilerle donatılmalıdır.^(1,2) Bu durum sağlık eğitimleri ile mümkündür. Uluslararası faaliyetlerde de bu durum vurgulanmıştır. Birincil Sağlık Bakımı Çerçevesi'nde ve 21. Yüzyılda Herkes için Sağlık Hedefleri doğrultusunda, Alma-Ata Bildirgesi özellikle insanların tüm yaşamları boyunca sağlıklarının korunması ve iyileştirilmesi için sorumluluk üstlenmeleri konusunda eğitilmeleri gerektiğinin altını çizmiştir.^(3,4)

Sağlık eğitimi, bireylere, ailelere ve topluluklara sağlıkla ilgili önlemler almanın, bu önlemleri uygulamanın ve sağlık hizmetlerinden ruhsal, sosyal ve fiziksel refahlarıyla tutarlı bir şekilde yararlanmanın önemini öğretmek için tasarlanmış bir sağlık uygulamasıdır. Bireylere sağlığı geliştirme davranışları konusunda eğitim verme süreci, onları ikna etmeyi, ortak kararlara uymalarını sağlamayı ve harekete geçmeleri için onları teşvik etmeyi içermektedir.^(5,6) Bu eğitimlerin, toplumun gereksinimlerine uygun olarak yapılandırılması gerektiği, toplumda bireylerin sağlıklı yaşam biçimini benimsemesi ve uygulaması, beslenme, çevre temizliği, fiziksel aktivite, cinsellik ve kronik hastalıkların yönetimi gibi özel konuların da eğitim kapsamında ele alınması gerektiği bilinmektedir.^(3,4)

Toplum sağlığını geliştirmede tüm topluma ulaşılabilmesi için sağlık eğitimlerinin sağlık hizmetlerinin her aşamasına entegre edilmesi gerekmektedir.⁽⁶⁾ Bunu sağlamada hayatımızın her alanında yer alan teknolojinin kullanılması faydalı olabilir. Tayland'ın Jomtien kentinde düzenlenen Herkes için Eğitim Dünya Konferansı'nda, eğitimin tüm bireylere erişilebilir olması gerektiği konusunda bir anlaşmaya varılmıştır ve bu konuda teknoloji ve kitle iletişim araçlarının önemi vurgulanmıştır. İletişim araçları, farklı coğrafi konumlardaki bireyler arasında eş zamanlı etkileşimi kolaylaştırması, böylece sağlık eğitiminin geniş kitlelere etkin bir şekilde yayılmasını sağlaması ve sonuç olarak toplum sağlığını iyileştirmesi nedeniyle etkili bir strateji olarak kabul edilmektedir.⁽⁷⁾ Ülkemizde de çeşitli kurumların sağlıkla ilgili konularda toplumu bilinçlendirme çalışmalarında kitle iletişim araçlarından yararlandıkları bilinmektedir.⁽⁸⁾ Geçtiğimiz yıllarda tüm dünyayı etkisi altına alan COVID-19 pandemisi, sağlık hizmetlerinin sunumunda, bilgi ve bakıma erişimde dijitalleşme sürecini hızlandırmıştır.⁽⁹⁾ Pandemide, bilişim ve teknolojinin doğru bilgiye erişme imkânı sunarak pandeminin etkili yönetilmesinde önemli olduğu görülmüştür.⁽¹⁰⁾

Sağlığı geliştirme amacıyla gerçekleştirilen sağlık eğitimlerinde anahtar rol hemşirelere aittir. Çünkü hemşireler, tedavi edici görevler üstlenmenin ve bakım sağlamanın yanı sıra, eğitim, danışmanlık ve araştırmalar yaparak toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesinden de sorumludur.^(4,11) Özellikle halk sağlığı hemşireliği toplumla iç içedir ve topluma sağlık hizmetleri sunar.⁽¹²⁾ Diğer hemşirelik disiplinlerinin aksine halk sağlığı hemşireliği, hastanelerin dışında konutlar, okullar ve işyerleri dahil olmak üzere toplumun tüm sektörlerinde yer almaktadır. Ayrıca, halk sağlığı hemşireleri, bu bağlamda toplumun sağlığını izlemek, korumak ve desteklemek için halk sağlığı, sosyal ve hemşirelik kavramlarını kullanır.⁽¹¹⁾ Hemşireler pandemi sürecinde bilişim ve teknolojiyi kullanarak bireysel ve toplumsal düzeyde sağlık eğitimleri düzenleyerek salgınla mücadele etmişlerdir.⁽¹⁰⁾ Hemşirelerin teknoloji ile birlikte değişen ve gelişen sağlık hizmetlerinde aktif rol alabilmesi için bu değişime ayak uydurabilmeleri gerekmektedir.⁽¹³⁾

Bu konuda hemşirelerin yetkinlik kazandırılmasında lisans eğitimi önemlidir. Hemşirelik öğrencileri için tasarlanan müfredat, öğrencilere hem sağlıklı hem de hasta bireylerle sağlık eğitimi, danışmanlık ve bakım sağlamak için gerekli becerileri kazandırmayı amaçlamaktadır.⁽¹⁴⁾ Halk sağlığı hemşireliği dersi de hemşirelik öğrencilerinin sağlık alanındaki eğitiminde özellikle önemlidir. Yapılan çalışmalar, meslek için gerekli bilgi, beceri ve tutumları edinmede derslerin önemini göstermiştir.^(15,16) Lisans eğitiminin, hemşirelerin dijital çağda mevcut sorumluluklarını etkili bir şekilde yerine getirebilmelerini sağlayacak şekilde yapılandırılması önemlidir. Bu bağlamda, hemşirelik öğrencilerinin mezuniyet sonrası hemşirelik sorumluluklarının bir parçası olarak sağlık eğitiminin sağlanmasında kitle iletişim araçlarının kullanımına yönelik tutumlarını belirlemek de önemlidir. Bu bilgiler aynı zamanda halk sağlığı hemşireliği müfredatının geliştirilmesi ve iyileştirilmesi açısından da kritik öneme sahiptir. Bu çalışmada, halk sağlığı hemşireliği dersini alan öğrencilerin kitle iletişim araçlarında yer alan sağlık eğitimi haberlerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları:

- 1) Halk Sağlığı Hemşireliği dersini alan öğrenciler medyada yayınlanan sağlık eğitimi haberleri hakkında ne düşünüyor?
- 2) Halk Sağlığı Hemşireliği dersini alan öğrenciler kitle iletişim araçları aracılığıyla verilen sağlık eğitimi haberlerine yönelik tutumlarını hangi faktörler etkilemektedir?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Türü

Bu araştırma, tanımlayıcı türdedir.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde (Mayıs-Haziran) Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümünde öğrenim gören üçüncü sınıf öğrencileri (N=56) oluşturmuştur. Çalışma tüm evrene ulaşmayı amaçladığından, örnekleme tekniği uygulanmamış olup araştırmaya katılmayı kabul eden 47 öğrenci ile tamamlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen öğrencilerin tanıtıcı özelliklerini içeren form ve Kitle İletişim Araçları Aracılığıyla Verilen Sağlık Eğitimi Haberlerine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Katılımcıların kişisel ve sağlık eğitimi vermeye yönelik bilgi formu: Öğrencilerin yaş, cinsiyet gibi demografik değişkenleri ve sağlık eğitimi ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.^(3,4,7,11)

Kitle iletişim araçlarıyla verilen sağlık eğitimi haberlerine yönelik tutum ölçeği: Akgün ve Deniz (2020) tarafından geliştirilen ve geçerlik ve güvenilirliği değerlendirilen ölçek, 47 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlarından biri olan gerçeklik faktörü 24 maddeden (maddeler: 3, 4, 7, 10, 11, 14, 17, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 47) oluşmaktadır. Diğer alt boyut olan önem faktörü 23 maddeden (maddeler: 1, 2, 5, 6, 8, 9, 12, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 30, 31, 32, 34, 41, 45, 46) oluşmaktadır. Kitle iletişim araçları aracılığıyla iletilen sağlık eğitimi haberlerine yönelik olumlu tutum, toplam ölçek ve alt boyutlarındaki yüksek puanla, düşük puan ise olumsuz tutumla ifade edilmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur.⁽⁷⁾ Çalışmamızda da Cronbach Alpha katsayısı 0.94 olarak hesaplanmıştır.

Verileri Toplama Araçlarının Uygulanması

Eğitim-öğretim süreci uzaktan eğitim yoluyla yürütüldüğünden veriler çevrimiçi form aracılığıyla sınıf grubuyla paylaşılmış ve öz bildirim yoluyla toplanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verileri SPSS 26.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiş olup betimsel verilerin analizinde sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın yapılabilmesi için Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi'nden etik kurul onayı (E-26428519-044-83913-2023/13 numaralı) alındı. Araştırmanın yürütüldüğü üniversiteden kurumsal izin ve öğrencilerden araştırmaya katılma izni alındı.

Bulgular

Tablo 1: Öğrencilerin Sosyodemografik ve Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı

	$\bar{X}\pm SS$	
Yaş (AO \pm SS)	21.53 \pm 1.30	
	Sayı	%
Cinsiyet		
Kadın	36	76.6
Erkek	11	23.4
Yaşamın en çok geçtiği yer		
Büyükşehir	22	46.8
Şehir	8	17.0
İlçe/köy	17	36.2
Gelir durumu		
Gelir giderden az	6	12.8
Gelir gidere denk	35	74.4
Gelir giderden fazla	6	12.8
Toplam	47	100

Kısaltmalar: \bar{X} : Aritmetik ortalama, SS: Standart sapma, %: Yüzdelerik değer

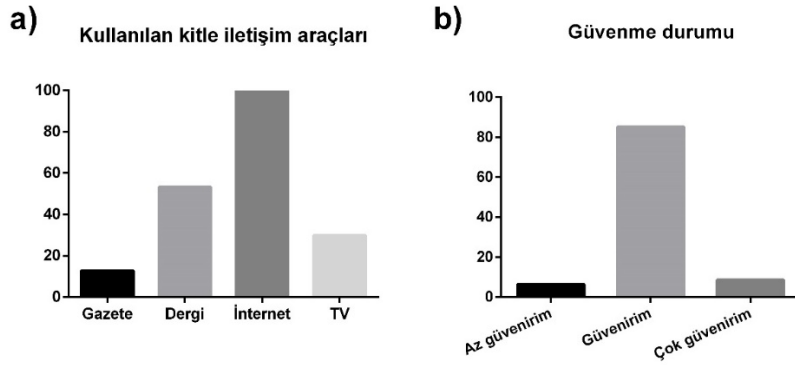
Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21.53 \pm 1.30 olup %76.6'sının kadın olduğu yarısına yakınının büyükşehirde yaşadığı (%46.8), çoğunluğunun (%74.4) gelirinin gidere denk olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin Bu Alana İlişkin Bakış Açılarının Dağılımı

	Sayı	%
HSH alanında lisansüstü eğitim almayı düşünme durumu		
Evet	18	38.3
Hayır	29	61.7
HSH'ye yönelik Türkçe veya İngilizce makale okuma durumu		
Evet	28	59.6
Hayır	19	40.4
HSH'ye yönelik bilimsel çalışma yapmak isteme durumu		
Evet	34	72.3
Hayır	13	27.7
Toplam	47	100

Tablo 2’de öğrencilerin bu alana yönelik düşüncelerinin dağılımı yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin, %61.7’si HSH alanında lisansüstü eğitim almayı düşünmezken %59.6’sı HSH’ye yönelik Türkçe veya İngilizce makale okuduğunu ve çoğunluğunun (%72.3) HSH’ye yönelik bilimsel çalışma yapmak istediği belirlenmiştir (Tablo 2).

Şekil 1’de öğrencilerin sağlık bilgileri gereksinimlerini edindikleri yerlerin dağılımı yer almaktadır. Buna göre öğrencilerin hepsi (%100) sağlık bilgileri gereksinimlerini internetten karşılamakta olup bundan sonra sırasıyla %53.2’si dergilerden, %29.8’i televizyondan, %12.8’i gazetelerden karşılamaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %85.1’i sağlık eğitiminde kullanılan kitle iletişim araçlarına güvendiklerini belirtmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Öğrencilerin Sağlık Bilgileri Gereksinimlerini Edindikleri Yerler ve Güvenme Durumu

Tablo 3. Öğrencilerin Kitle İletişim Araçlarıyla Verilen Sağlık Eğitimi Haberlerine Yönelik Tutum Ölçeği Genel ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Dağılımı

Ölçek	Min-Max puan	$\bar{X} \pm SS$
Genel tutum	2.64-4.77	3.47 ± 0.52
Gerçeklik	2.42-4.88	3.46 ± 0.65
Önem	2.39-4.91	3.48 ± 0.56

Kısaltmalar: \bar{x} : ortalama, SS: standart sapma

Araştırmaya katılan öğrencilerin "gerçeklik" düzeyi tutum puanı 3.46 ± 0.65 (min-max: 2.42-4.88), "önem" düzeyi tutum puanı 3.48 ± 0.56 (min-max: 2.39-4.91) ve "genel tutum" puanı 3.47 ± 0.52 (min-max: 2.64-4.77) olarak bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 4. Öğrencilerin Kitle İletişim Araçları Aracılığıyla Sağlanan Sağlık Eğitimi Haberlerine Yönelik Tutumlarının Cinsiyet ve HSH Konusundaki Görüşlerine Etkisi

Özellik	n	Gerçeklik	Önemlilik	Genel Tutum Puanı
Cinsiyet		AO ±SS	AO ±SS	AO ±SS
Kadın	36	3.41 ± 0.65	3.47 ± 0.59	3.44 ± 0.52
Erkek	11	3.64 ± 0.65	3.52± 0.47	3.58 ± 0.50
İstatistiksel değer		Z= -.792 p>0.05	Z= -.654 p>0.05	Z= -1.182 p>0.05
HSH'ye yönelik Türkçe veya İngilizce makale okuma durumu				
Evet	28	3.51 ± 0.65	3.54 ± 0.58	3.40 ± 0.52
Hayır	19	3.39 ± 0.66	3.40± 0.52	3.53 ± 0.54
İstatistiksel değer		Z= -.737 p>0.05	Z= -.673 p>0.05	Z= -.824 p>0.05
HSH'ye yönelik bilimsel çalışma yapmak isteme durumu				
Evet	34	3.48 ± 0.62	3.53 ± 0.54	3.50 ± 0.50
Hayır	13	3.43 ± 0.75	3.37± 0.61	3.40 ± 0.56
İstatistiksel değer		Z= -.393 p>0.05	Z= -.678 p>0.05	Z= -.833 p>0.05

Kısaltmalar: Z: Mann-Whitney U test; p<0.05; AO: Aritmetik Ortalama; SS: Standart sapma

Öğrencilerin cinsiyetleri, HSH hakkında Türkçe/İngilizce yayınlar okuma ve HSH hakkında bilimsel çalışma yapma isteklerine göre grup ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (p>0.05) (Tablo 4).

Tablo 5. Öğrencilerin Sağlık Bilgisi İhtiyaçlarını Edindikleri Yerlerin Dağılımının Kitle İletişim Araçları Aracılığıyla Sağlanan Sağlık Eğitimi Haberlerine Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkisi

Özellik	n	Gerçeklik	Önemlilik	Genel Tutum Puanı
		AO ±SS	AO ±SS	AO ±SS
Sağlık eğitiminde kullanılan kitle iletişim araçlarına güvenme durumu				
Az güvenirim	3	3.01 ± 0.25	3.14 ± 0.25	3.07 ± 0.20
Güvenirim	40	3.43 ± 0.63	3.46± 0.48	3.44 ± 0.48
Çok güvenirim	4	4.16 ± 0.61	4.02 ± 1.08	4.09 ± 0.62
İstatistiksel değer		$\chi^2 = 6.344$ p<0.05	$\chi^2 = 3.546$ p>0.05	$\chi^2 = 5.725$ p<0.05

Kısaltmalar: χ^2 : Kruskal Wallis Test ; p<0.05; AO: Aritmetik Ortalama; SS: Standart sapma

Çalışmaya katılan bireylerin kitle iletişim araçlarına olan güvenlerine ilişkin gerçeklik alt boyut puanları ve genel tutum puanları Kruskal Wallis-H Testi ile karşılaştırıldığında; kitle iletişim araçlarına çok yüksek güven duyanların puan ortalaması, kitle iletişim araçlarına

güvenenlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin kitle iletişim araçlarına olan güven durumları karşılaştırıldığında; farklılığın kitle iletişim araçlarına çok güvenen gruptan kaynaklandığı bulunmuştur (Tablo 5).

Tartışma

Halk sağlığı hemşireliği öğrencilerinin kitle iletişim araçları aracılığıyla yayılan sağlık eğitimi bilgilerine ilişkin bakış açıları, hemşirelik eğitiminin iyileştirilmesi ve halk sağlığının ilerlemesi açısından önemlidir. Bu çalışmada halk sağlığı hemşireliği dersini alan öğrenciler kitle iletişim araçlarının sunduğu sağlık eğitimi haberlerine karşı olumlu tutumlar sergilemektedirler. Bu büyük ölçüde kitle iletişim araçlarının sağlık bilgilerini yaymak ve kamuoyunu bilinçlendirmek için güçlü bir araç olarak tanınmasından kaynaklanmaktadır. Kitle iletişim araçlarının sağlık eğitimine entegre edilmesi yalnızca sağlık mesajlarının erişimini artırmakla kalmaz, aynı zamanda öğrencileri sağlık tanıtım faaliyetlerine aktif olarak katılmaya da teşvik etmektedir. Ayrıca halk sağlığı hemşireliği öğrencilerinin kitle iletişim araçları aracılığıyla sunulan sağlık eğitimi haberlerine yönelik tutumlarının incelenmesi, hemşirelik eğitiminin kalitesini artırmak ve toplum sağlığını geliştirmek için de önemli bir adımdır. ⁽¹⁷⁻²⁰⁾ Bildiğimiz kadarıyla bu çalışma halk sağlığı hemşireliği dersini alan öğrencilerin kitle iletişim araçlarıyla verilen sağlık eğitimi haberlerine yönelik tutumlarını inceleyen ilk araştırmadır. Bu nedenle çalışma, halk sağlığı hemşireliği dersini alan öğrencilerin kitle iletişim araçlarıyla verilen sağlık eğitimi haberlerine yönelik tutumların belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmada öğrencilerin neredeyse hepsi sağlık eğitiminde kullanılan kitle iletişim araçlarına güvendiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin kitle iletişim araçları ile verilen sağlık eğitimi haberlerine yönelik tutumları da yüksek düzeydedir. Öğrenciler, kitle iletişim araçları ile verilen sağlık eğitimi haberlerini yüksek düzeyde gerçekçi ve önemli bulmaktadır (Tablo 3). Öğrenciler, kitle iletişim araçlarının sağlıkla ilgili tutum ve davranışları etkileyerek toplum sağlığı üzerinde olumlu bir etki yaratabileceğini de düşünebilmektedirler. ⁽¹⁷⁾ COVID-19 salgını sırasında Ürdün'deki hemşirelik öğrencileri sağlık tanıtımı için sosyal medyayı kullanmalarına karşın olumlu tutumlar sergilemişlerdir ve bu da medyanın sağlık eğitimi için bir araç olarak daha geniş bir şekilde kabul edildiğini göstermektedir. ⁽¹⁸⁾ Ayrıca sağlık eğitiminde kitle iletişim araçlarının kullanımı, güvenli ve erişilebilir bilgi sağlayarak toplum sağlığı sonuçlarını iyileştirebilecek dönüştürücü bir uygulama olarak da görülmektedir. ⁽¹⁹⁾ Yapılan bir çalışmaya göre hemşirelik öğrencileri arasında kitle iletişim araçları okuryazarlığı seviyelerinin genellikle düşük olduğu ve sosyoekonomik ve eğitim geçmişlerine göre önemli farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. ⁽²⁰⁾ Yapılan bir diğer araştırmaya göre, Endonezyalı hemşirelik öğrencilerinin

COVID-19 salgını sırasında sağlık eğitimine yönelik daha yüksek farkındalık ve daha olumlu bir tutum sergilediğini, bunun da kitle iletişim araçları aracılığıyla sağlık bilgilerinin yayılmasında oynadıkları önemli rolü yansıttığını ortaya koymuştur.⁽²¹⁾ Başka bir araştırma, gazete ve radyo gibi kitle iletişim araçlarının hemşirelik eğitiminde ders dışı bir strateji olarak kullanılmasının öğrencilerin güvenilir sağlık bilgilerine erişimini ve karar alma yeteneklerini artırdığını göstermiştir.⁽¹⁹⁾ Farklı bir çalışmada da hemşirelik bölümü öğrencilerinin büyük çoğunluğu sağlıklı ilgili haberleri takip etmenin önemli olduğunu düşünmektedir.⁽²²⁾ Araştırma konumuz, hemşirelik öğrencileri ile pandemi haberlerine ilişkin yapılan bir çalışmayla benzerlik göstermektedir. Öğrenciler, kitle iletişim araçları aracılığıyla verilen COVID-19 sağlık eğitimi haberlerini orta düzeyde gerçekçi ve düşük öneme sahip olarak algılamaktadır.⁽²³⁾ Bu farkın oluşmasında örneklem ve pandeminin etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızdaki öğrencilerin cinsiyet ve HSH konusundaki görüşlerine göre tutumları değişmezken güven düzeylerine göre kitle iletişim araçları ile verilen sağlık eğitimi haberlerine ilişkin gerçeklik ve genel tutumları değişmektedir. Bu bulgu, literatürdeki bazı araştırmalarla uyum göstermektedir. Karaaslan Eşer ve Ayaz Alkaya (2019) tarafından hemşirelik öğrencileri üzerinde yürütülen bir çalışmada, bir şeyleri kaçırma korkusu ile Sosyal Medya bağımlılığı arasında pozitif bir korelasyon gözlemlenmiştir.⁽²⁴⁾ Bu, öğrencilerin kitle iletişim araçlarına olan bağımlılıklarının ve bu araçlara olan güvenlerinin sağlık haberlerine yönelik tutumlarını etkileyebileceğini düşündürmektedir. Bir hastanenin polikliniğine başvuran bireylerle yapılan bir çalışmada, yetişkin bireylerin kitle iletişim araçlarıyla verilen sağlık eğitimi haberlerine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu, sağlıklı ilgili bilgi edinmede kitle iletişim araçlarını kullanma sıklıkları ve bu araçlara duydukları güven arttıkça verilen sağlık eğitimini daha gerçekçi ve daha önemli buldukları bulunmuştur.⁽²⁵⁾ Toplum giderek sağlık bilgisi için kitle iletişim araçlarına güveniyor.⁽²⁶⁾ Teknoloji ile toplum sağlığı arasındaki ilişki ve gelecekteki uygulamalar konusunda hemşirelik öğrencilerinin duruma olumlu bir bakış açısıyla yaklaşımları ve kitle iletişim araçları aracılığıyla sağlık haberlerini takip etmeleri istenen bir bulgudur. Çünkü teknoloji tabanlı sağlık hizmetlerinin maliyet ve faydaları toplumda daha yaygın hale gelmesine neden olmaktadır.⁽²⁷⁾ Kitle iletişim araçları, özellikle COVID-19 salgını sırasında, halk sağlığı bilgilerinin topluma yayılmasını kolaylaştırmıştır. Bir sağlık kuruluşuna gitmeden de toplumun bilinmeyen bir hastalık hakkında bilinç düzeyi artırılabilmiştir.⁽²⁸⁾ Kitle iletişim araçlarının gelecekte daha yaygın hale geleceği ve sağlık bilgisinin birincil sağlayıcılarından biri olarak hizmet vereceği açıktır. Ancak sunulan sağlık eğitiminin doğruluğu kritik öneme sahiptir. Çünkü kanıta dayalı sağlık eğitiminin eksikliği topluma hızla

zarar verebilir.⁽²³⁾ Bu nedenle kitle iletişim araçlarında sunulan bilgilerin doğruluğuna şüpheyile yaklaşmanın önemi konusunda öğrencileri eğitmek önemlidir. Literatürdeki çalışmada öğrencilerin çoğunluğu birinci ve ikinci sınıftayken bizim çalışmamızda öğrenciler halk sağlığı hemşireliği dersini alan öğrencilerdir.⁽²³⁾ Halk Sağlığı Hemşireliği dersinin öğrencilere sağlık eğitimi konusunda bilgi ve uygulama becerileri kazandıracığı, ayrıca yaşlarının iletişim araçlarına yönelik olumlu bakış açılarına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Yapılan bir çalışmada, halk sağlığı hemşireliği dersi sonrasında öğrenciler, sağlık eğitiminin toplum için değerli ve önemli bir girişim olduğunu, sağlık eğitimi verdiklerinde kendilerini yeterli ve mutlu hissettiklerini ifade etmişlerdir.⁽²⁹⁾ Sonuç olarak hemşireler, özellikle halk sağlığı hemşireleri, kitle iletişim aracılığıyla sunulan sağlık eğitiminin doğru ve etkili olmasını sağlamada kritik bir rol oynarlar. Bu bağlamda, hemşirelik öğrencilerinin gelecekte bu konuya karşı olumlu tutumlara sahip olması kritik öneme sahiptir. Öğrencilerin bu konu hakkında bilgilendirilmesi ve bu kitle iletişim araçları aracılığıyla sağlık eğitimi sunmak için gerekli bilgi ve becerilerle donatılmaları önemlidir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, halk sağlığı dersini alan hemşirelik öğrencilerinin kitle iletişim araçları aracılığı ile verilen sağlık eğitimi haberlerine yönelik tutumlarının olumlu olduğu ayrıca bu haberlerin öğrenciler tarafından anlamlı ve gerçekçi olarak algılandığı saptanmıştır. Halk sağlığı hemşireliği dersinin bu bulguya katkı sağladığı söylenebilir. Öğrencilerin kitle iletişim araçları ile sağlık haberlerini takip etmeleri ve bu durumu olumlu olarak görmeleri teknoloji ve halk sağlığı arasındaki ilişki ve gelecek uygulamalar açısından istendik bir bulgudur. Ayrıca toplum sağlığı farkındalığını artırma potansiyellerini fark etme açısından da önemlidir. Ancak kitle iletişim araçlarında verilen bilgilerin doğruluğu konusunda irdeleyici olunması konusunda onları eğitmek önemlidir. Hemşirelik lisans eğitiminde özellikle halk sağlığı hemşireliği dersinde, sağlık eğitimlerinin kitle iletişim araçları ile verilmesine yönelik uygulamaların öğrencilere yaptırılması önerilir. Ayrıca halk sağlığı hemşireliği dersini alan öğrencilerin kitle iletişim araçlarıyla sunulan sağlık eğitimi haberlerine yönelik tutumlarını inceleyen çalışmalar sınırlıdır. Bu nedenle bu konuda daha fazla araştırma yapılması, eğitim programlarının iyileştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sadece bir üniversitenin halk sağlığı hemşireliği dersini alan öğrencilerle yapılmış olması, örnekleme yönteminin seçilmemesi ve örneklem sayısının az olması, verilerin öz bildirim dayalı olarak toplanması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kurumsal ve Finansal Destek Kaynağı

Bu araştırma herhangi bir finansman kuruluşundan/ sektörden destek almamıştır.

Yazar Katkıları

Çalışmanın planlanması: CBO; veri toplama: CBO, EA, HN; sonuçların istatistik analizi ve yorumlanması: CBO, EA; aday makalenin hazırlanması: CBO, EA, HN. Tüm yazarlar sonuçları gözden geçirdi ve makalenin son halini onayladı.

Teşekkür

Araştırmaya katkı sağlayan öğrencilerimize teşekkürlerimizi sunarız.

Kaynaklar

1. Çağlar S, Gençer Şendur E. Sağlık geliştirilmesinde e-sağlık okuryazarlığı ve siberkondri. N Tüfekci (Ed.). Sağlık Bilimlerindeki Farklılıkları Açıklamaya Yönelik Araştırmalar, 2023;1-18. Klaipeda.
2. Haciveliolu D, Demirci H. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan ebelerin kadın sağlığının korunması ve geliştirilmesine yönelik sağlık eğitimi etkinlikleri. Sağlık ve Toplum Dergisi. 2022;32(2):49-60.
3. Erci B, Avcı İA, Aylaz R, Çevirme A, Güngörmüş Z, Dilek K ve ark. Halk sağlığı hemşireliği. Anadolu Nobel Tıp Kitabevleri;2016
4. Ulupınar S, Gürel E, Şenyuva E, Kaya H. Community-based nursing education: Toplum temelli hemşirelik eğitimi. Journal of Human Sciences. 2019;16(3): 700–711. doi: <https://doi.org/10.14687/jhs.v16i3.5514>
5. Demir Y, Gözüm S. Sağlık eğitiminde yeni yönelimler; web destekli sağlık eğitimi. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi. 2011;4 (4): 196-203.
6. Ayyıldız N, Ulupınar S. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan hemşirelerin engelli bireylere yönelik sağlık eğitimi etkinlikleri. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi.2019; 6 (1): 51-61. doi: <https://doi.org/10.17681/hsp.434482>
7. Akgün G, Deniz L. Kitle iletişim araçlarıyla verilen sağlık eğitimi haberlerine yönelik bir tutum ölçeğinin geliştirilmesi. Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi. 2020;2(2):51-64.
8. Yiğit N, Sağlamtimur H. Kitle iletişim aracı olarak kibrit kutusu: Sağlık konulu sosyal mesaj içeren kutuların analizi. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi. 2022;5(1):43-61. doi:<https://doi.org/10.47948/efad.1104191>
9. Ağaoğlu FO, Ekinci LO, Tosun N. Metaverse ve sağlık hizmetleri üzerine bir değerlendirme. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 2022;4(1):95-102. doi: <https://doi.org/10.46482/ebyuifbdergi.1133902>
10. Özdemir S, Çapık C. Covid-19 pandemisinin halk sağlığı bilişimine yansımaları. Halk Sağlığı Hemşireliği Dergisi. 2024;6(1):46-53. doi:<https://doi.org/10.54061/jphn.1346546>
11. Altay B, Öz Ö. Hemşirelik bölümü son sınıf öğrencilerinin halk sağlığı kapsamında yaptıkları ev ziyaretlerinde karşılaştıkları güçlükler ve profesyonel hemşirelik rolleri. Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi. 2016; 1 (1): 87-98.
12. Hassoy H, Mandıracıoğlu A, Ergin I, Durusoy R. Tıp fakültesi öğrencilerinin okul sağlığı eğitim programı: Ege Üniversitesi Örneği, TAF Prev Med Bull.2011; 10(6).
13. Hoşgör H. Sağlık alanında sanal gerçekliğin kullanımı: Türkiye ve Dünyadan örnekler. Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2022;2(3):647-660. doi: <https://doi.org/10.56061/fbujohs.1151900>
14. Tambağ H, Turan Z. Öğrencilerin sağlıklı yaşam biçimi davranışlarına halk sağlığı hemşireliği dersinin etkisi. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi. 2012; 14 (1): 46-55.
15. Türkoğlu Ö, Dülgergil-Çoruh T. Hemşirelik eğitiminde yer alan toplum-ağız-diş-sağlığı dersinin, öğrencilerin ağız-diş sağlığı farkındalığına etkisinin değerlendirilmesi. Türkiye Klinikleri J Dental Sci. 2015;21(3). doi: <https://doi.org/10.5336/dentalsci.2015-45290>
16. Çam O, Pektaş İ, Bilge A. Ebe/Hemşirelere verilen ruh sağlığı ve hastalıkları eğitiminin ruhsal hastalıklara yaklaşımlarına iletişim becerilerine ve iş doyumlarına etkilerinin araştırılması. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi.2010; 10(3): 7-15.
17. Walsh-Childers K. (2016). Mass Media and Health: Examining Media Impact on Individuals and the Health Environment (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315683683>
18. Noha, Al-Shdayfat., Ahlam, Alnatour., Raya, Yousef, Alhusban., Dalal, Yehia., Najah, Al-Shanableh., Arwa, Alsarairh., Ja'far, M., Alkhalwaldeh. (2022). Student Nurses Attitudes Towards Using Social Media to Raise the Awareness of their Community about the COVID-

- 19 Pandemic in Jordan. *The Open Public Health Journal*, 15(1) doi: 10.2174/18749445-v15-e2201120
19. Aparecida I, Prada G, Karla, de S, Cubas S, Divanice Contim F, Camargo C. Educação em saúde através dos meios de comunicação: contribuindo para a formação dos estudantes de enfermagem. *Revista Família, Ciclos de Vida e Saúde no Contexto Social*.2019;7(1):97-103. doi: 10.18554/REFACS.V7I1.3539
20. Navas-Echazarreta N, Satústegui-Dordá PJ, Rodríguez-Velasco FJ, et al. Media Health Literacy in Spanish Nursing Students: A Multicenter Cross-Sectional Study. *Nursing reports (Pavia, Italy)*. 2024;14(3):2565-2579. doi:10.3390/nursrep14030189
21. Aminah, Aminah, Eli Amaliyah. Knowledge, Attitudes and Behavior of Nursing Students Towards the Covid-19 Pandemic In Indonesia. *Jurnal Aisyah : Jurnal Ilmu Kesehatan [Online]*, 2021;6(1): 91-96. Doi : 10.30604/jika.v6i1.436
22. Yıldız İ, Gür E. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin sağlık haberlerini takip etme durumları (Bitlis Eren Üniversitesi'nde bir araştırma). Hülür, H & Coşkun, S. (Eds). *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler'de Akademik Araştırmalar-II*, 2018; 9-27. Ankara.
23. İyi Z, Deniz M, Akkuş Y. Hemşirelik öğrencilerinin kitle iletişim araçlarıyla verilen covid-19 pandemisi ile ilgili sağlık eğitimi haberlerine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Journal of Academic Research in Nursing*. 2021; 7(2): 67-75. doi: <https://doi.org/10.55646/jaren.2021.47855>
24. Karaaslan Eşer A, Ayaz Alkaya S. Hemşirelik öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık durumu ve gelişmeleri kaçırma korkusunu incelenmesi. *SBÜ Hemşirelik Dergisi* 2019;1(1): 27-36.
25. Kırılmaz H, Yıldırım Y. Sağlık haberlerine yönelik yetişkin tutumlarının araştırılması. *İnsan ve İnsan*. 2018;5(15): 21-45.
26. Öntaş E, Özvarış Ü Ş B. Sağlığı geliştirme ve medyada halk sağlığı savunuculuğu. *Sağlık ve Toplum*. 2021; 31(1): 23-30.
27. Ucael DÖ, Özden M, Altıntaş E, Aslan D. Halk sağlığı bakış açısıyla teletıp. *Turkish Journal of Public Health*.2021; 19(3): 295-303. doi: <https://doi.org/10.20518/tjph.894701>
28. Anwar A, Malik M, Raees V, Anwar A. Role of mass media and public health communications in the COVID-19 pandemic. *Cureus*.2020: 12(9). doi: <https://doi.org/10.7759/cureus.10453>
29. Güven E, Avcı İA. Halk sağlığı hemşireliği dersini alan öğrencilerin topluma sağlık eğitimi vermeye yönelik düşünceleri ve önerileri. *Journal of Nursology*.2022; 25(2): 89-94. doi: <https://doi.org/10.5152/JANHS.2022.788339>